

Bio zaaizaad – principes te herinneren

Volgens de basisprincipes van de Europese regelgeving in biologische landbouw mogen alleen zaaizaad en pootaardappelen die volgens de biologische productiemethode geproduceerd zijn, gebruikt worden¹.

EU-lidstaten zijn verplicht om een databank met het officiële aanbod aan beschikbaar biologisch zaaizaad te hebben. Voor België is dit de online databank “organicXseeds” (www.organicxseeds.be), die wordt beheerd door FiBL Deutschland e.V. De kosten verbonden met het beheer en het onderhoud van de databank worden gelijkmatig gesplitst tussen de Vlaamse en de Waalse overheid.

De Belgische organicXseeds databank bestaat in de drie officiële talen, is gratis toegankelijk en bevat het in België beschikbaar aanbod aan biologisch zaaizaad en pootgoed, met de contactgegevens van de leveranciers. Als u de Nederlandstalige versie van organicXseeds wil gebruiken moet u eerst Nederlands als taal kiezen. Daarna op de “Aanmelden” klikken. Zo komt u op de volgende pagina waar verdere instructies voor het gebruik van de databank beschikbaar zijn.

Deze databank geldt als officiële en wettelijke referentie voor het biologisch aanbod in België. Dit impliceert dat er geen ontheffing kan gegeven worden voor rassen en variëteiten die aanwezig zijn in de databank. Enkel rassen en variëteiten van biologisch zaaizaad en pootgoed die niet in de databank zijn opgenomen, en dus officieel niet beschikbaar in België zijn, komen in aanmerking voor een ontheffing.

Enkel in bepaalde gevallen kan een vergunning (ontheffing), die toelaat om gangbaar teeltmateriaal te gebruiken, aangevraagd worden. Dat gangbaar geproduceerde uitgangsmateriaal mag echter niet ontsmet zijn.

De aanvraag kan via een op de online databank organicXseeds beschikbaar formulier of via de papieren versie gebeuren. De aanvraag moet tijdig (“ruim” voor het inzaaien of poten) gebeuren en de vergunning wordt afgeleverd door de controleorganen. Een toegekende ontheffing is slechts één teeltseizoen geldig.

Ontheffingen en verdere aanpak van de kwestie

Hoewel gangbaar in enkele gevallen onmogelijk te vermijden is, is het gebruik van niet ontsmet uitgangsmateriaal niet in lijn met het principiële idee van de biologische landbouw, die de volledige levenscyclus van planten op biologische manier voorziet.

In 2010 werden er in totaal 2222 ontheffingen voor gebruik van gangbaar uitgangsmateriaal toegekend in België. Indien dit aantal wordt gecorreleerd met het areaal van biologische teelt in België, kreeg België een weinig eervolle plaats binnen de “top drie” ontheffingskampioenen van de EU-lidstaten (naast Frankrijk en Nederland).

Een goed uitgebouwde en actuele databank en een adequaat gebruik ervan, vormen bijgevolg de sleutel voor een efficiënt ontheffingsbeleid en gebruik van biologisch zaaizaad. De meeste van de op de Belgische databank geregistreerde leveranciers zijn grote buitenlandse (Nederlandse en Duitse) producenten, zoals Vitalis, Rijk Zwaan, De Bolster, Bejo Zaden en Bingenheimer Saatgut AG, die wereldwijd materiaal van hoge kwaliteit leveren.

Een grotere beschikbaarheid van rassen die goed presteren, bijzonder in de akkerbouwgewassen en vegetatief vermeerderde materiaal sectoren, is nog steeds een kwestie die problematisch blijft en stap voor stap wordt aangepakt.

¹(Verordening (EG) n°834/2007 en Verordening (EG) n°889/2008; Richtlijn vertaald in het BVR 12/12/2008 en AGW (11/02/2010))

In 2010 en 2011 heeft de afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling (ADLO) van het Departement Landbouw en Visserij veel inspanningen gedaan om contacten met zaaizaadleveranciers op te bouwen en het aanbod van bio zaaizaad te verbeteren. Verdere acties ter aanmoediging van zaaizaad leveranciers om hun aanbod op de Belgische zaaizaad databank officieel bekend te maken volgen nog.

Alle zaadleveranciers die op organicXseeds zijn geregistreerd, zijn verplicht om hun aanbod up-to-date te houden.

Op Europees, Belgisch en Vlaams niveau...

De Europees verordening voorziet ook een lijst "annex X" met soorten waarvoor geen vergunningen mogen worden verleend voor gebruik van niet-biologisch uitgangsmateriaal. Tot op heden is deze lijst leeg. Hoewel het niet Europees verplicht is, kunnen lidstaten ook zelf beslissen om een lijst op te stellen waarvoor er in principe geen ontheffing kan worden verkregen, tenzij voor onderzoek, testen in kleinschalige veldproeven of voor de instandhouding van het ras ("categorie 1" soms ook aangeduid met "annex 1"²). In België bestaat er voorlopig geen "categorie 1".

In Nederland en Frankrijk wordt met een "categorie 1" gewerkt. Ook in Duitsland zijn er plannen om vanaf 2013 een beperkt aantal gewassen op een

dergelijke lijst te plaatsen. Toevoegen van gewassen op de lijsten gebeurt na advies van experts, die per gewas bepaalde beoordelingscriteria analyseren. Nog altijd bestaan er flexibiliseringcriteria die het mogelijk maken om een ontheffing te krijgen voor gewassen die op de "categorie 1" lijst staan.

In andere EU-landen wordt geen "categorie 1" lijst gebruikt. Echter, de aanpak van de problematiek, is in landen als Oostenrijk en Denemarken gebaseerd op een streng beheer, een goed georganiseerde keten tussen uitgangsmateriaal producenten en telers en een sterke samenwerking binnen de biosector. Deze oplossingen hebben geen speciale juridische basis maar zijn een resultaat van afspraken tussen de producenten en de telers.

Gezien het nationale karakter van de databank, moeten alle veranderingen met betrekking tot de regels en voorwaarden voor toekenning van een ontheffing in overleg met de Waalse overheid (DG ARNE) gebeuren.

Op vraag van de sector vertegenwoordigers wordt de implementatie van "categorie 1" in België in samenwerking tussen de Vlaamse en Waalse overheden verder bekeken in 2012. Ongeacht het gebruik van "categorie 1", is de organisatie van expertgroepen een zeer wenselijke onderneming die tot een betere en sterkere samenwerking binnen de biologische sector leidt en wordt ondersteund door het Departement Landbouw en Visserij.

Contactpersoon: Malgorzata Verleyen Szulc (ADLO)

Tel: +32 (0)2 552 79 71

E-mail: malgorzata.szulc@lv.vlaanderen.be

²lijst met gewassen (en subgewassen) waarvoor geen ontheffing meer mogelijk is